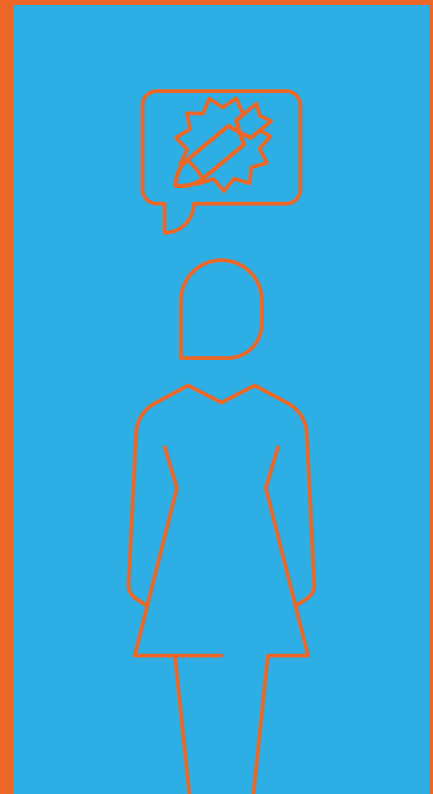
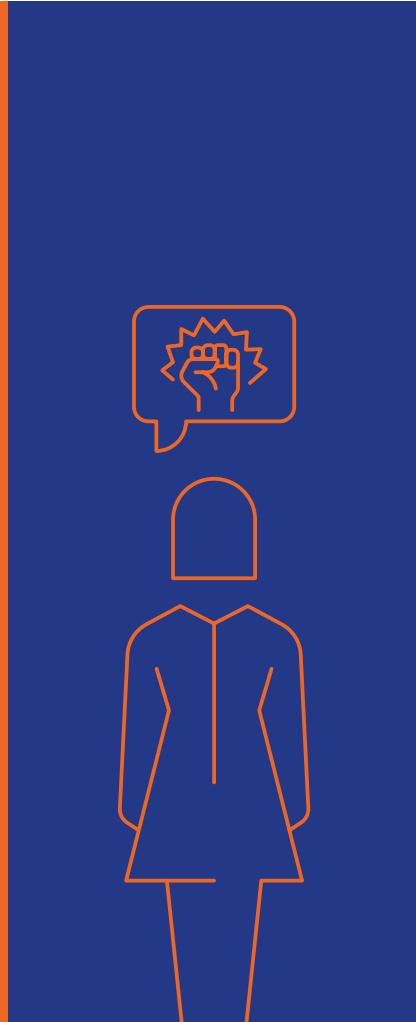
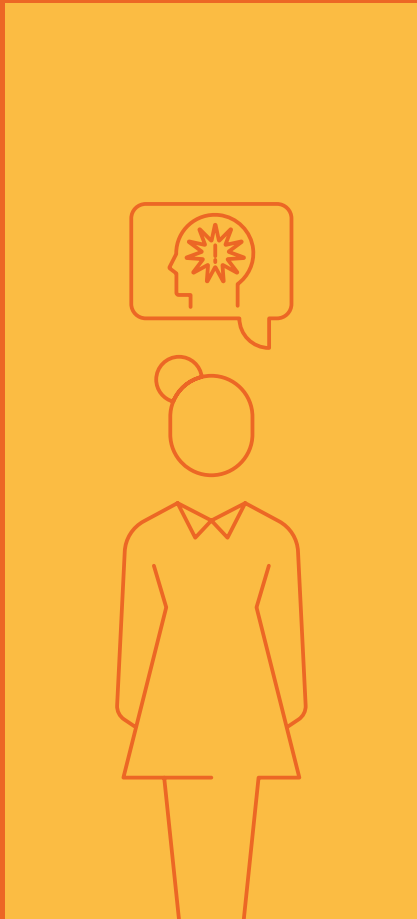

"ПІДТРИМКА ЖІНОК, МИРУ ТА БЕЗПЕКИ В УКРАЇНІ", ЩО ФІНАНСУЄТЬСЯ ПОСОЛЬСТВОМ ВЕЛИКОБРИТАНІЇ В УКРАЇНІ

"SUPPORTING WOMEN, PEACE AND SECURITY IN UKRAINE" FINANCED BY THE BRITISH EMBASSY KYIV

АНАЛІЗ РЕЗУЛЬТАТІВ ОПИТУВАННЯ ПОСТРАЖДАЛИХ ВІД НАСИЛЬСТВА ЗА ОЗНАКОЮ СТАТІ, ЗОКРЕМА ДОМАШНЬОГО НАСИЛЬСТВА, ЖІНОК І ДІВЧАТ,

які звертаються на Національну гарячу лінію з питань запобігання домашньому насильству, торгівлі людьми та ґендерної дискримінації

I. ЗАГАЛЬНИЙ ОПИС РЕЗУЛЬТАТІВ ОПИТУВАННЯ

Впродовж **вересня-листопада 2022 року** консультанти/-ки Національної гарячої лінії з попередження домашнього насильства, торгівлі людьми та гендерної дискримінації (далі НГЛ) проводили опитування з метою ідентифікації актуальних потреб жінок і дівчат, які постраждали від насильства за ознакою статі, зокрема домашнього насильства, в контексті повномасштабного вторгнення російської федерації в Україну. Опитування проводилось у рамках реалізації Проєкту «Підтримка жінок, миру та безпеки в Україні», який реалізується Центром економічного відновлення в консорціумі з ГО «Ла Страда-Україна», ГО «Поруч» та Інститутом конструктивної журналістики та нових медіа за підтримки Посольства Великої Британії в Україні.

Кількість респонденток: в опитуванні взяли участь **212** респонденток.

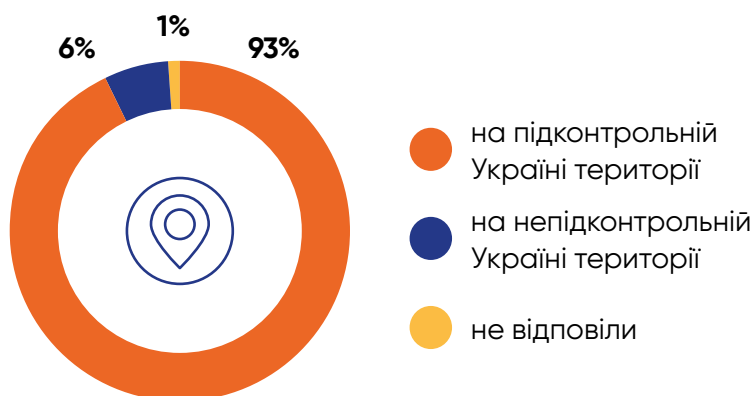
Розподіл за регіонами: в опитуванні взяли участь респондентки з наступних регіонів:

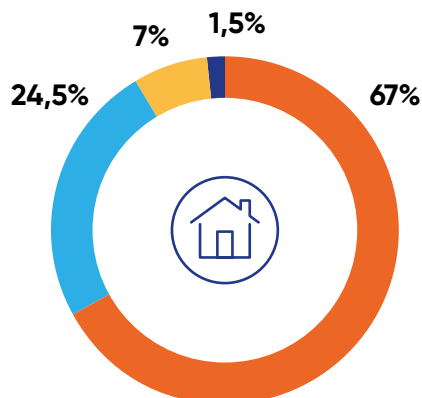
7 звернень надійшли з іншої країни та **7 – не відповіли на запитання щодо регіону, в якому вони перебувають.**

93% (197 респонденток) повідомили, що перебувають на підконтрольній Україні території, **6%** (13 респонденток) повідомили, що вони перебувають на непідконтрольній Україні території, **1%** (2 респондентки) не відповіли на дане запитання.

1% (2 респондентки) зауважили, що потребують переміщення на підконтрольну Україні територію.

Тип населеного пункту, з якого перебували респондентки:

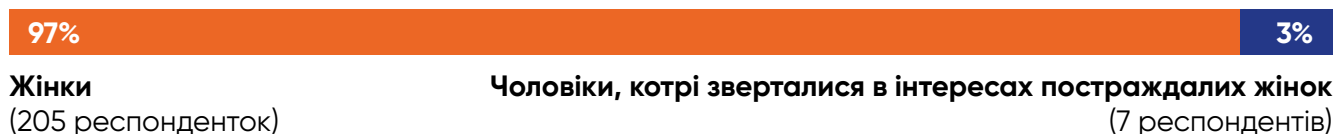
- **Місто** (142 респондентки)
- **Село** (52 респондентки)
- **Селище міського типу** (15 респонденток)
- **Не надали відповідь** (3 респондентки)

Розподіл за віком:

найбільше звертались особи віком 31–40 років (24,5% або 52 респондентки), так само багато зверталось осіб віком понад 60 років (22% або 47 респонденток) та віком 41–50 років (21% або 45 респонденток). Особи зазначених вікових категорій склали основну частку респонденток.

18–20 років (6 респонденток)	3%
21–30 років (18 респонденток)	7,5%
31–40 років (52 респондентки)	24,5%
41–50 років (45 респонденток)	21%
51–60 років (32 респондентки)	15%
60 років (47 респонденток)	22%
Не надали відповіді (2 респондентки)	1%

Розподіл за статтю:

Фактори вразливості респонденток:

5% (11 респонденток) повідомили, що вони з родини військовослужбовців /військовослужбовиці.

4% (9 осіб) зазначили, що мають зруйновані помешкання/непридатні для життя, є багатодітними матерями та матір'ю/опікуном дитини з інвалідністю.

2% (4 респондентки) розповіли, що вони проживають/перебувають на території, яка зараз тимчасово окупована.

1,5% (3 респондентки) є військовослужбовицями/ветеранками війни.

1 респондентка (**це менше одного відсотка**) поінформувала, що вона є представницею ЛГБТКІ-спільноти та особою, яка потерпіла через сексуальне насильство в умовах війни.

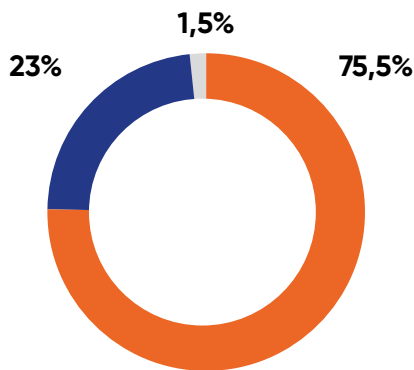
Насильство, від якого постраждали респондентки:

- ▶ **домашнє насильство** – **88%** (186 респонденток);
- ▶ **різні насильницькі дії сексуального характеру** – **7%** (15 респонденток), зокрема:
 - ▶ сексуальне насильство – **2%** (4 респондентки);
 - ▶ зґвалтування – **1%** (2 респондентки);
 - ▶ сексуальні домагання – **3,5%** (8 респонденток):
 - > у 4 випадках домагання сталися на робочому місці,
 - > у 4 випадках – за місцем проживання/перебування чи переховування;
 - > у 2 випадках – на вулиці,
 - > по одному випадку – в громадському місці, в транспорті та кіберпросторі;
 - ▶ сексуальне насильство, пов'язане з війною – **0,5%** (1 респондентка);
- ▶ **інше** – **7%** (15 респонденток).

Форма насильства:

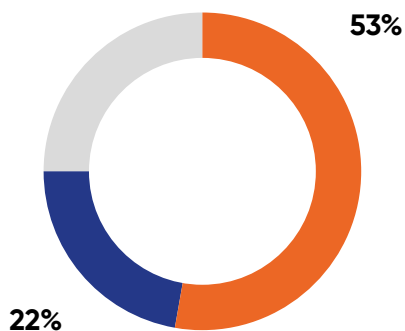
Психологічне насильство (177 респонденток)	83%
Фізичне насильство (126 респонденток)	54,5%
Економічне насильство (97 респонденток)	46%
Сексуальне насильство (8 респонденток)	4%
Переслідування (5 респонденток)	2%
Каліцтво жіночих геніталій (1 респондентка)	0,5%
«Злочини в ім'я, так званої, честі» (1 респондентка)	0,5%

Вплив війни на ситуацію протидії домашньому насильству

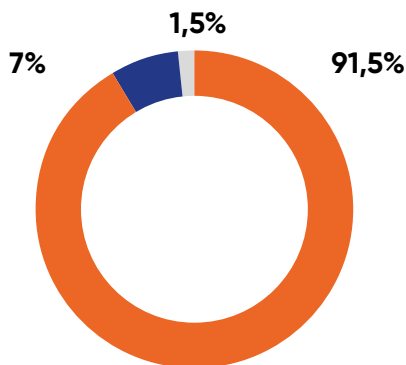
Потерпали через домашнє насильство ще до повномасштабного вторгнення

- Так (160 респонденток)
- Ні (49 респонденток)
- Не відповіли (3 респондентки)

Ситуація стала погіршуватися після початку повномасштабної війни

- Так (113 респонденток)
- Ні (47 респонденток)

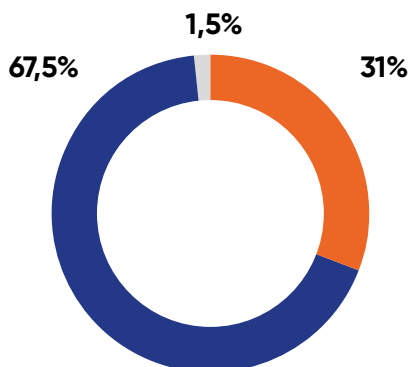
Потерпали від іншого виду ґендерно зумовленого насильства до повномасштабного вторгнення

- Ні (194 респондентки)
- Так (15 респонденток)

Зокрема:

- від сексуального насильства – 2 особи;
- від зґвалтування – 3 особи;
- від сексуальних домагань – 8 осіб (на робочому місці (2), на вулиці (3), в громадських місцях (3), у транспорті (1), у кіберпросторі (1), за місцем проживання/ перебування чи переховування (1));
- від переслідування – 2 особи;
- інше – 4 особи.

- Не надали відповіді (3 респондентки)

Ситуація домашнього насильства почала погіршуватися після початку повномасштабної війни

- Так (66 респонденток)
- Ні (143 респондентки)
- Не відповіли (3 респондентки)

Потреба постраждалих осіб у допомозі з боку уповноважених суб'єктів:

у правовій допомозі (160 респонденток)	75,5%
психологічний (143 респондентки)	67,5%
інформаційній (100 респонденток)	47%
соціальній (46 респонденток)	22%
гуманітарній (34 респондентки)	16%
медичній (20 респонденток)	9,5%
фінансовій (20 респонденток)	9%
у розміщенні в притулку (20 респонденток)	9%
у пошуку житла (14 респонденток)	7,5%
у допомозі дитині/іншим членам родини (16 респонденток)	7,5%
у влаштуванні на роботу (12 респонденток)	5,5%
інше (10 респонденток)	4,5%

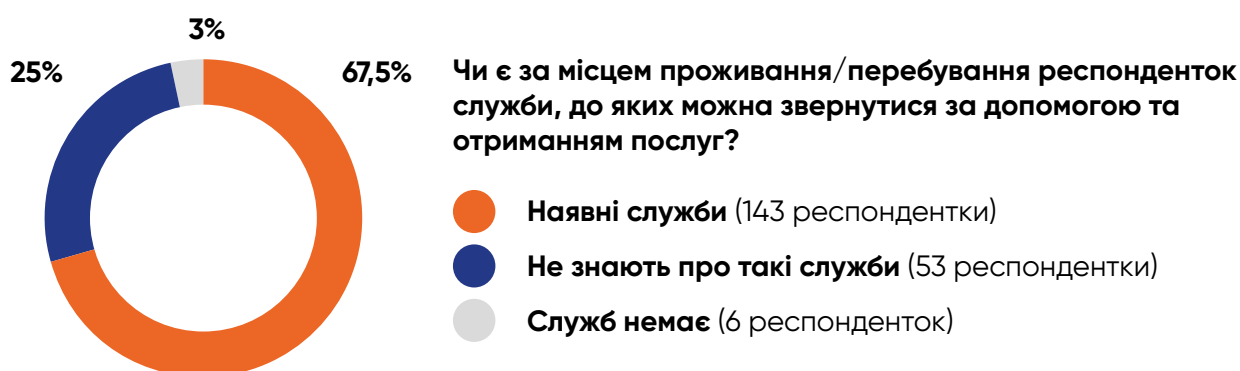
Мали випадки, коли виникала потреба звернутися по допомогу до будь-якого суб'єкта, але вони з якихось причин цього не робили

Так (115 респонденток)	54%	Ні (92 респондентки)	43%
------------------------	-----	----------------------	-----

Респондентки, які повідомили, що мали потребу в зверненні по допомогу, хотіли отримати її від:

поліції: (106 респонденток)	50%
медичної установи: (33 респондентки)	15,5%
соціальних служб: (14 респонденток)	14%
суду: (13 респонденток)	13%
центру соціально-психологічної допомоги: (10 респонденток)	5%
гарячої лінії/телефону довіри: (11 респонденток)	5%
безоплатної правової допомоги (БПД): (8 респонденток)	4%
служби у справах дітей: (9 респонденток)	4%
органів прокуратури: (6 респонденток)	3%
мобільної бригади: (7 респонденток)	3%
громадської організації: (6 респонденток)	3%
притулку для постраждалих: (3 респондентки)	1%
іншого: 1% (2 респондентки)	1%

Спроможність громад у наданні допомоги постраждалим особам

Анкета 42

Є, але допомоги мало, впливають лише на нас. Раніше, коли не було місцевих служб, то зверталися по допомогу до обласної мобільної бригади та соціального обласного центру, то отримали реальну допомогу психологічну, юридичну, поліції, а тепер маємо лише формальні відписки, де рекомендують нам просити вибачення у кривдника, просити у нього дозволу на користування своїм майном, перестати своїми заявами відволікати дільничного від важливої роботи тощо.

Служби, які за місцем проживання/перебування респонденток можуть надати необхідні їм послуги

Очно		Онлайн
64,5% (137)	Поліція	2% (4)
55% (117)	Медичні установи	1% (2)
38% (80)	БПД	5% (10)
46% (97)	Суди	2% (5)
34% (72)	Органи прокуратури	2% (5)
43% (91)	Соціальні служби	2% (4)
40,5% (86)	Служба у справах дітей	2% (4)
29% (62)	Притулки для постраждалих	2% (5)
29% (61)	Центри соціально-психологічної реабілітації	5% (10)
25% (53)	Мобільні бригади	5,5% (12)
26% (55)	Громадські організації	7% (15)
14% (30)	Гарячі лінії/телефони лінії довіри	29% (61)

Можливість звернутися для отримання необхідних послуг до відповідних служб (за місцем проживання/перебування):

Бар'єри, що заважають звернутися для отримання необхідних послуг до відповідних служб (за місцем проживання/перебування):

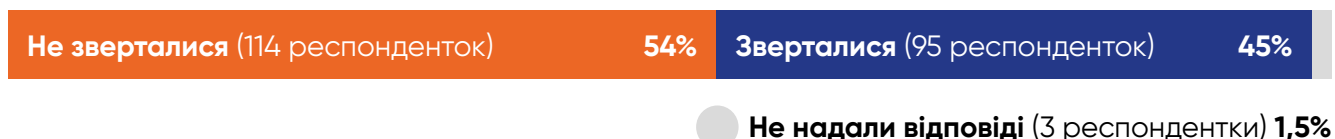
Служби розташовані далеко від мого місця проживання/перебування:	8 респонденток	4%
Відсутні гроші, щоб доїхати до служб:	6 респонденток	3%
Не можу знайти інформацію про місце розташування служб:	4 респондентки	2%
Звернення до служб є небезпечним для мого життя:*	2 респондентки	1%
Мені нема з ким залишити дитину:	2 респондентки	1%
Будівлі служб були зруйновані:	1 респондент	0,5%
Інше:	6 респонденток	3%

* (зона активних бойових дій, тимчасово непідконтрольна Україні територія)

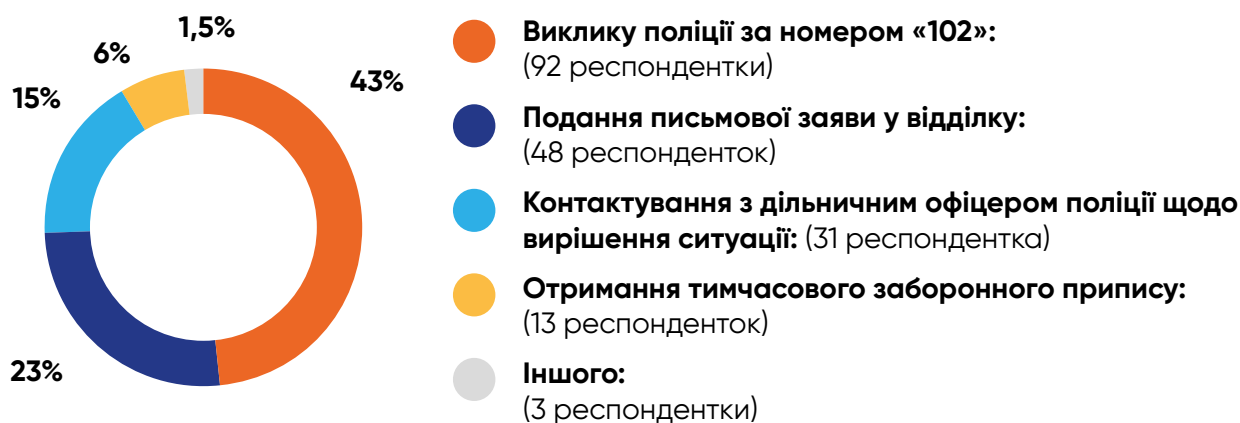
Деякі респондентки вказували, що не мають можливості звернутися через свій фізичний стан: «не може пересуватися за станом здоров'я (анкета 51), «жінка не може самостійно пересуватись» (анкета 95), «маю інвалідність, не можу нікуди вийти, майже не бачу» (анкета 148).

Окремі респондентки вказували на ознаки бездіяльності та стереотипного, упередженого ставлення: «Немає сенсу. Вони разом із дільничним психологічне, економічне, емоційне домашнє насильство кваліфікують як майнові непорозуміння і «не вбачають», «не розгледіли», не можуть вплинути, бо їм так сказали» (анкета 42).

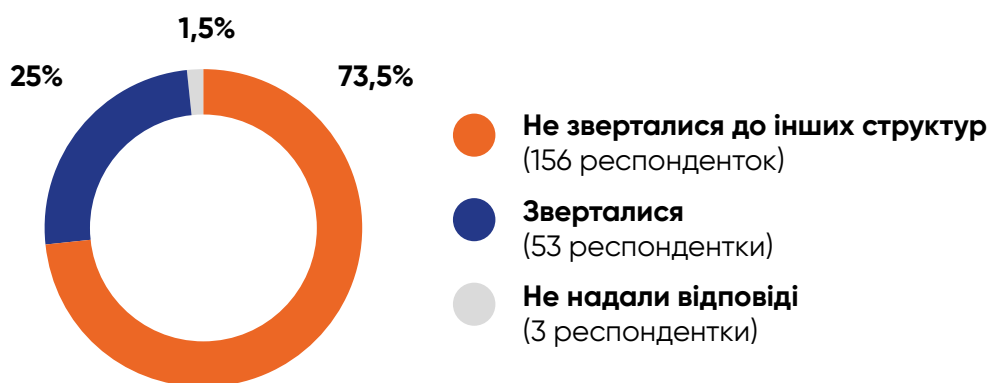
Заяви до поліції за фактом насильства з початку повномасштабної війни в Україні

Звернення до поліції стосувалися:

Звернення до інших структур щодо факту насильства з початку повномасштабної війни в Україні

Звернення були до наступних органів та служб:

Гарячих ліній/телефонів довіри:	(29 респонденток)	14%
БПД:	(15 респонденток)	7%
Медичних установ:	(13 респонденток)	6%
Суду:	(13 респонденток)	6%
Громадських організацій:	(13 респонденток)	6%
Соціальних служб:	(10 респонденток)	5%
Органів прокуратури:	(7 респонденток)	3%
Мобільних бригад:	(6 респонденток)	3%
Служб у справах дітей:	(7 респонденток)	3%
Центрів соціально-психологічної допомоги:	(5 респонденток)	2%
Притулків для постраждалих:	(1 респондентка)	0,5%
Інших:	(5 респонденток)*	2%

**(зокрема респондентки вказували: «органи місцевого самоврядування», «сільська рада», «уповноважена особа з Офісу Президента України в справах дітей», «Президент України», «уповноважена особа з захисту прав людей з інвалідністю»).*

Деякі респондентки вказали на прояви бездіяльності з боку представників уповноважених органів: «зверталася до органів місцевого самоврядування, але було відмовлено, голова ОТГ сказала, що це їхні сімейні справи, вона не втручатиметься в дану ситуацію» (анкета 75).

Серед тих респонденток, які зверталися по допомогу, –

- ▶ **11%** (23 респондентки) були задоволені якістю отриманих послуг,
- ▶ **9,5%** (20 респонденток) залишилися незадоволеними,
- ▶ **5%** (10 респонденток) відповіли «інше».

Зокрема деякі респондентки зазначили:

«отримані консультації потребують подальших звернень до відповідних установ»; «ситуація продовжується, а суд припис не видав»; «ситуація не стає кращою»; «позовна заява подана, але розгляд не призначають 2 місяці»; «реакція була не такою, на яку очікувала»; «проведена профілактична розмова з кривдником не змінила ситуації»; «ситуація після написаної заяви не змінилася».

Після звернення по допомогу ситуація з насильством:

- ▶ не змінилася, про що поінформували **13,5%** (29 респонденток),
- ▶ погіршилася – **5%** (11 респонденток),
- ▶ лише **3%** (6 респонденток) підтвердили, що ситуація поліпшилася,
- ▶ **3%** (7 респонденток) відповіли – «інше».

Зокрема респондентки вказали:

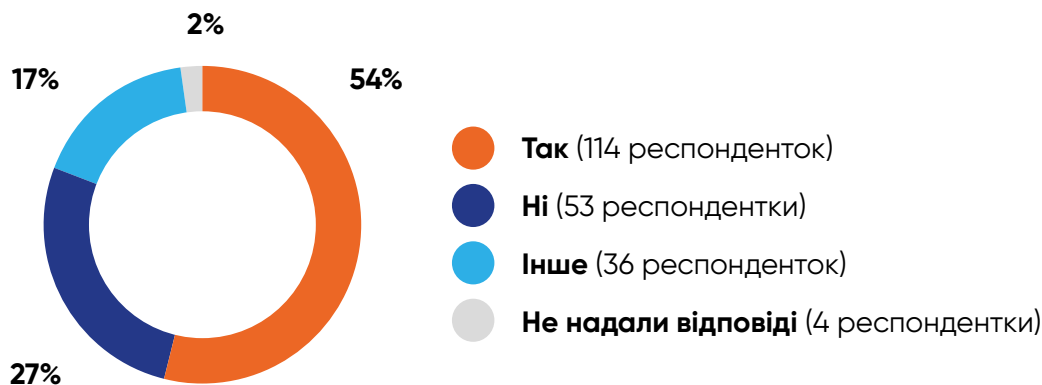
«жінка звернулася по допомогу вперше»; «кривдник став ще жорсткішим»; «кривдник тимчасово стихився»; «на деякий час поліпшилася».

- ▶ **47%** (99 респонденток) зазначили, що допомога, яку пропонували за місцем їхнього проживання (перебування), була неефективною,
- ▶ лише **22%** (46 респонденток) назвали отриману допомогу ефективною,
- ▶ **29%** (61 респондентка) зазначили – «інше»,
- ▶ **3%** (6 респонденток) не надали відповіді.

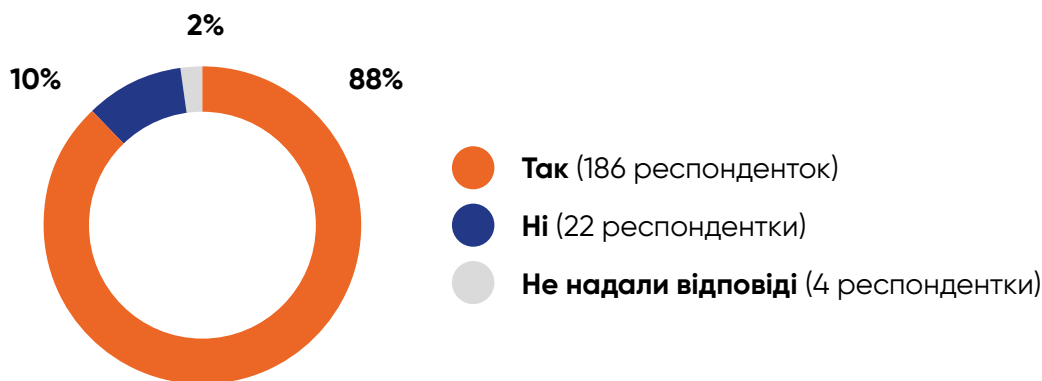
Зокрема респондентки вказували наступне:

«жінка отримала тимчасовий заборонний припис, але кривдник все одно порушував його і не поніс за це відповідальності»; «заяви від постраждалої розглядаються довго, а результату немає»; «поліція порадила не сваритися»; «не зверталася, бо боялася»; «ситуація повторилася»; «ситуація не змінилася»; «по закінченні дії термінового заборонного припису ситуація не змінилася»; «боюся звертатися зараз»; «проведена профілактична розмова з кривдником не змінила ситуації»; «кривдник лише сплатив штраф, ситуація не поліпшилася»; «профілактично-роз'яснювальна робота та штраф не вирішили ситуації з домашнім насильством».

Наявні послуги за місцем проживання/перебування відповідають потребам постраждалих осіб

Мають потребу в подальших зверненнях до служб за місцем проживання/перебування

Чи вплинув випадок насильства на членів Вашої родини?

Респондентки зауважили, що члени їхньої родини потребують наступної допомоги:

психологічної (101 респондентка)	48%
правової (51 респондентка)	24%
медичної (17 респонденток)	8%
гуманітарної (16 респонденток)	7,5%
соціальної (14 респонденток)	6,5%
фінансової (7 респонденток)	3,5%
розміщення в притулку (4 респондентки)	2%
пошуку житла (3 респондентки)	1,5%
іншого (4 респондентки)	2%

Зокрема респондентки повідомили про потреби: «влаштування дитини з інвалідністю до спеціалізованого закладу, оскільки зараз жінці допомагає доглядати за дитиною її мати (але, мамі майже 70 років)»; «дитина проситься до психолога, але не в наш центр, а до того, що був раніше, з обласної мобільної бригади».

Відповідаючи на запитання: «**Яка допомога чи послуги з протидії насильству за місцем Вашого проживання/перебування, на Вашу думку, є найбільш затребуваними на сьогодні?**», респондентки зазначили наступне:

правова (167 респонденток)	79%
психологічна (154 респондентки)	73%
медична (32 респондентки)	15%
соціальна (53 респондентки)	28%
інформаційна (133 респондентки)	63%
гуманітарна (33 респондентки)	15,5%
розміщення в притулку (32 респондентки)	15%
пошук житла (18 респонденток)	8,5%
влаштування на роботу (18 респонденток)	8,5%
фінансова (33 респондентки)	15,5%
інше* (12 респонденток)	5,5%

* зокрема респондентки вказали – «лікування від алкогольної залежності»

II. ПРОБЛЕМАТИКА, НА ЯКУ ВКАЗАЛИ РЕСПОНДЕНТКИ

1. Стереотипне ставлення, неналежна ідентифікація випадків насильства

Анкета 42

«На жаль, на місцевому рівні не визнають наявності домашнього насильства, особливо психологічного, економічного. Вони його кваліфікують як майнові непорозуміння, присутність і участь малолітньої дитини взагалі не беруть до уваги. Бездіяльність, непрофесійний підхід до обов'язків дільничним є реальністю. Постраждали від домашнього насильства змушені переживати й те, що нема до кого звернутися, бо принизять, залякають, проігнорують, але не визнають і не захистять. Хочеться подякувати психологам і юристам з організацій Вектор прав і First For Right, саме завдяки їхній роботі вдається триматися, захищатись і боротися, протистояти цій машині бездіяльності. Нема на місцях домашнього насильства, отже і нема таких жертв».

Анкета 69

«Жінка 2 роки в шлюбі. Чоловік періодично її б'є, жінка не звертається та нікому про це не розповідає. Бо вони повинчані і мама одразу пояснила, що це її вибір».

Анкета 114

«Абонентка з такою проблемою, що її чоловік систематично вчиняє до неї психологічне насильство та інколи фізичне. Зі слів абонентки, вона безробітна та повністю залежить від свого чоловіка. Абонентка зазначає, що не має можливості піти від нього, оскільки втратила свої документи та не має можливості винаймати собі житло».

Анкета 164

«Жінка страждає від свого колишнього чоловіка. Він військовий ЗСУ і після того, як почав воювати вже в повномасштабній війні, став дуже агресивним. Він коли приїздив додому, то зачиняв жінку в квартирі, він може її побити. Коли жінка ходила до поліції зі зверненням про те, щоб вони допомогли, їй сказали, що вона не має жодної гідності, якщо пише заяву на людину, котра захищає її. Жінка боїться і не знає, що робити. Рідних у неї немає, вона з дитячого будинку, а її знайомі не хочуть зв'язуватися з її колишнім чоловіком».

2. Відсутність дієвої системи протидії домашньому насильству, що призводить до повторення випадків домашнього насильства

Анкета 20

«Звернення від жінки, яка багато років страждає від фізичного та психологічного насильства з боку свого чоловіка. Чоловік постійно звинувачує жінку у зраді, хоча вона ніколи йому не зраджувала, і тема про зраду є постійною причиною виникнення конфліктів. Раніше жінка зверталася по допомогу до суду і суд виписав чоловіку штраф, але ситуація насильства продовжилася. Жінка боїться власного чоловіка, коли він агресивний. Чоловік має алкогольну залежність, але відмовляється вирішувати цю проблему».

Анкета 23

«Звернення від жінки, яка страждає від психологічного насильства з боку свого цивільного чоловіка вже багато років. Жінка зверталася до поліції, навіть отримала терміновий заборонний припис на 3 доби, але чоловік порушував умови термінового припису. До Центру соціальних служб жінка теж зверталася. Кілька разів вона намагалася піти від чоловіка, але поверталася, бо у неї немає власного будинку. Емоційно жінка дуже виснажена».

Анкета 36

«Співмешканець виганяє постійно жінку з дітьми на вулицю. Поліція та суд постійно перенаправляють та не виносять приписів».

Анкета 75

«Абонентка скаржиться на те, що після винесення протоколу кривдник став ще агресивнішим, звернення до органів місцевого самоврядування не дало результату, в допомозі їй було відмовлено».

Анкета 66

«Жінка жодного разу не зверталася до поліції або інших органів, бо кривдник постійно втікає».

Анкета 139

«Звернення від жінки, яка 15 років страждає від психологічного та економічного насильства з боку свого зятя. Жінка проживає разом з донькою та її чоловіком. Чоловік хоче бути господарем і щоб все було так, як він того хоче. Між членами родини часто виникають конфліктні ситуації. Жінка написала за весь цей час понад 30 заяв до поліції, за що зять сплачував лише штрафи. Жінка почувається незахищеною».

Анкета 136

«Звертається жінка, син вчиняв насильство, був притягнутий до кримінальної відповідальності. Вийшов із місць позбавлення волі та знову продовжує вчиняти насильство».

Анкета 174

«Жінка, котра є багатодітною мамою, страждає від домашнього насильства. До поліції зверталася давно, заяву прийняли, не відреагували. Досі живе разом з чоловіком (агресором). Не має коштів, щоб жити окремо».

Анкета 179

«Абонентка каже, що її донька одружилася вдруге, у чоловіка за деякий час з'явилися прояви шизофренії. Термінові заборонні приписи виписували 16 разів, але він усі порушує. Суд не видав жодного обмежувального припису, хоча було 3 суди».

Анкета 181

«Жінка страждає від насильства з боку чоловіка. Вже було складено 2 адміністративних протоколи та притягнуто до відповідальності, але жінка розгублена та не знає, що робити знову, адже ситуація насильства повторилася».

Анкета 208

«Звернення від жінки, яка багато років страждає від насильства з боку власного сина. Кілька років тому син потрапив до неприємної ситуації, внаслідок чого отримав травму. Після цієї ситуації син почав вживати алкоголь, виявляти агресію до власної матері. Син часто вживає алкогольні напої, виганяє матір з будинку та б'є її. Жінка боїться власного сина, тому вимушена тікати до сусідів. Вона не знає, як їй себе захистити в цій ситуації. До поліції жінка зверталася, але з сином були проведені лише профілактично-роз'яснювальні роботи та виписаний штраф».

3. Відсутність довіри у постраждалих осіб до системи запобігання та протидії домашньому насильству

Анкета 17

«Жінка страждає від домашнього насильства, але жодного разу не зверталася до жодного суб'єкта, не вбачає в цьому потреби та ефективності. При цьому ситуація насильства є систематичною та впливає на неї та дитину».

Анкета 44

«Є жінки, які розуміють, в якому середовищі перебувають самі і їхні діти, але не хочуть (бояться) щось змінити, бо думають, що вони слабкі, а насправді це не так».

Анкета 18

«Останній місяць між подружжям постійно виникають конфліктні ситуації. Подружжя проживає в шлюбі 7 років. Чоловік подав на розлучення, але поки сім'я проживає разом. Жінка має намір забрати дитину та піти жити до родичів, поки їх офіційно не розлучать, але боїться, що при спробі піти чоловік маніпулюватиме дитиною та викличе поліцію. Чоловік неодноразово псував особисті речі жінки, принижував її, ображав, але жінка нікуди не зверталась офіційно, лише телефонувала на гарячі лінії з метою отримання консультацій».

Анкета 57

«Звернення від жінки, яка 8 років живе зі співмешканцем і страждає від насильства з його боку. Жінка раніше зверталася по допомогу, але вирішила пробачити чоловіка і продовжила жити з ним разом, але ситуація не поліпшилася. Випадки фізичного, психологічного та економічного насильства продовжуються. Офіційних заяв жінка не писала, бо співмешканець їй нагадує, що служить у лавах Збройних сил України і ніхто його до відповідальності не притягатиме. Чоловік живе в квартирі абонентки, яка є її власністю».

Анкета 96

«Абонентка викликала поліцію, вони не відреагували належним чином, погрожували, що якщо знову буде звернення до поліції, на неї буде складено протокол про хибний виклик. Жінка зневірилась і не бажає більше звертатися до поліції».

Анкета 102

«Жінка страждає від чоловіка. Вона полька, він українець. Вона боїться звертатися до поліції та інших установ, бо думає, що чоловік від цього розлютиться й насильство загостриться. Вона нікуди не зверталася».

Анкета 116

«Абонент повідомляє, що його син дуже сильно побив невістку, вона зараз в лікарні, писати заяву не хоче – син залякав невістку та їхню 9-річну дитину»

Анкета 117

«Абонентка одружилася з чоловіком і оселилася в його квартирі, зараз чоловік виганяє її, обзиває, але коли абонентка готова піти, то чоловік стає у дверях і не дає вийти. Коли абонентка почула про терміновий заборонний припис, то відмовилася повідомляти в поліцію, тому що їй нема куди йти».

Анкета 168

«Син знущається з матері з інвалідністю, а вона не готова звертатися до поліції і відмовляється від допомоги соціального працівника».

Анкета 209

«Жінка багато років страждає від насильства з боку свого сина та невістки. Жінка неодноразово потрапляла до лікарні через побиття, але не зізнавалася в тому, що це зробив син. Жінка відчуває, що син і невістка хочуть її просто вижити з помешкання, власницею якого вона є. Жінка зверталася до поліції, однак це не дало позитивних результатів. Жінка часто ховається у сусідки, яка її підтримує та намагається їй допомагати».

4. Неналежна увага з боку поліції під час реагування на випадки домашнього насильства

Анкета 12

«Жінка понад 8 років страждає від домашнього насильства з боку свого колишнього цивільного чоловіка. Жінка та чоловік мають спільну дитину (дівчинка, 5 років, має інвалідність). Вихованням та доглядом за дитиною займається мати. Батько практично не бере участі у вихованні доньки. Жінці допомагає мама, яка приїздить до них, бо абонентка працює. Тиждень тому колишній цивільний чоловік побив жінку. Чоловік має алкогольну залежність. Жінка щоразу пробачає чоловіка та вірить, що він зміниться й буде гарним батьком для їхньої дитини. Вона звернулася до поліції, зафіксувала тілесні побої, але справа не рухається далі. Жінка фізично та емоційно виснажена й потребує медичної та психологічної допомоги».

Анкета 30

«Звернення від жінки, яка багато років страждає від фізичного та психологічного насильства з боку свого чоловіка. Одного разу жінка наважилася звернутися по допомогу до поліції, однак їй відповіли, що потрібно буде сплачувати штраф, тому жінка більше не зверталася по допомогу. Офіційних заяв до поліції жінка теж не писала. Намагалася самотужки виправити ситуацію та лікувала чоловіка від алкогольної залежності. Будинок, у якому мешкає сім'я, оформлений на жінку, але чоловік допомагав із ремонтом та облаштуванням. Жінка не планує нікуди йти з дому, бо багато років намагалася його зробити комфортним для своєї сім'ї. Дитина є свідком домашнього насильства».

Анкета 47

«Абонентка мала негативний досвід звернення до поліції в минулому, тому не бажає звертатися по допомогу на даний момент, не вірить, що їй допоможуть».

Анкета 24

«Абонентка скаржиться на погану роботу працівників поліції у м. Стрий Львівської області. Вона багато разів зверталася та викликала поліцію на місце, але замість допомоги їй погрожували тим, що складуть на неї протокол за хибний виклик. Контактувала із дільничним щодо видачі терміново заборонного припису, реакції належної не відбулося».

Анкета 31

«Жінка страждає від насильства з боку свого колишнього чоловіка. 12 років тому подружжя розлучилось, але продовжує жити в спільному будинку. Колишній чоловік намагається вижити жінку з їхнього будинку, чинить психологічне насильство. Жінка неодноразово зверталася до поліції, писала заяви, просила видати терміновий заборонний припис, але відповідного реагування з боку поліції не було. Жінка навіть їздила до області на прийом до начальника Управління поліції, але її там теж не прийняли. Жінка в розпачі і не знає, куди їй звертатися ще по належну допомогу та захист».

Анкета 51

«Жінка страждає від насильства з боку брата. Поліція виписала їй хибний виклик, однак швидко зафіксувала перелом та забої».

Анкета 63

«Племінник знущується постійно з тітки та племінниці. Поліція не реагує, говорить – це майнові конфлікти. Кривдник має захист від правоохоронних органів».

Анкета 79

«Жінка страждає від фізичного та психологічного насильства з боку свого колишнього чоловіка. Жінка зверталася неодноразово до поліції у відділок та викликала додому, але вони відмовляються приймати заяву та говорять, що вони таким не займаються».

Анкета 92

«Звернення від жінки, яка страждає понад два роки від домашнього насильства з боку свого чоловіка. Жінка вже подала на розлучення, але слухання переноситься вже вдруге. Жінка написала понад 10 заяв до поліції щодо ситуації домашнього насильства; зверталася до соціальної служби та до суду. Працівники поліції видавали терміновий заборонний припис на 10 діб, однак ситуація не змінилася. Жінка з дитиною проживає у власній квартирі, але чоловік не збирається йти з неї. Жінка емоційно виснажена від цієї ситуації і хвилюється за свого сина».

Анкета 115

«Чоловік побив жінку, потім дитину. Поліція перенаправила до суду. На прохання видати терміновий заборонний припис – відмовили, не аргументуючи. Жінка знімає побої та планує звернутися до суду».

Анкета 145

«Жінка з дітьми страждає від психологічного та економічного насильства від чоловіка. Він ніде не працює і примушує її з дітьми забезпечувати його та коханку продуктами харчування та цигарками. Якщо вони цього не роблять, то він виганяє їх на вулицю з хати. Жінка зверталася до поліції, але це не допомогло. Після повторного дзвінка до дільничного інспектора він просто не бере від неї слухавку, а пізніше взагалі заблокував її номер».

Анкета 80

«Син має 3 судимості, вийшовши з тюрми, вчиняє насильство щодо своєї матері. Поліція не реагує та не допомагає».

Анкета 93

«Вчора абонентка викликала поліцію через п'яного та агресивного чоловіка. Поліція термінового заборонного припису не винесла, лише вивезла абонентку з дітьми з дому до її матері. Абонентка має немовля, вчора поспіхом збиралася і не взяла пляшечку та соску дитині, сьогодні чоловік не відчиняє абонентці двері, поліція каже, що нічого зробити не може, тому що він у себе вдома».

Анкета 119

«Чоловік вчиняє домашнє насильство стосовно жінки, а саме, зі слів абонентки, «поводиться з нею як із собакою». Жінка зверталася до поліції, але це не допомогло».

Анкета 153

«Син привів свою співмешканку додому, де проживає з матір'ю, якій 69 років. Вони зловживають алкоголем. Коли матір відмовляється давати гроші на алкоголь, то вони вчиняють фізичне насильство стосовно неї. Вона викликала 3 рази патрульну поліцію та писала заяви, але нічого так і не змінилося. Жінці відмовляють надавати терміновий заборонний припис, кажуть, щоб йшла до дільничного».

Анкета 157

«Бабуся страждає від насильства з боку свого сина. До війни він ображав бабусю, і поліція ще якимось чином допомагала бабусі, але зараз поліція каже, що в країні війна, і не хоче нічого робити. Син погрожує бабусі, що якщо та викличе поліцію й ті привезуть воєнкома, він поб'є бабусю. Старенька у відчаї та дуже боїться».

Анкета 195

«Абонентка звернулася стосовно вчинення домашнього насильства з боку свого сина, чоловік пиячить і часто чинить психологічне та економічне насильство, виносить речі з дому. Жінка розповіла, що неодноразово зверталася до поліції, але там кажуть, що нічим їй допомогти не можуть. Інформацію про терміновий заборонний припис та обмежувальний припис раніше не чула, ніхто їй про це не повідомляв, хоча заяв жінка писала дуже багато».

Анкета 171

«Жінка страждала від домашнього насильства з боку свого чоловіка, зверталася до поліції, але належної допомоги не отримала. Мати виховує дитину з аутизмом, їй психологічно тяжко, зараз основною проблемою є часті вимкнення світла».

5. Відсутність системи реагування на випадки домашнього насильства, коли кривдниками/кривдницями є особи, які мають психічні розлади

Анкета 16

«Абонентка переїхала на підконтрольну територію разом із матір'ю, яка є психічно хворою та чинить домашнє насильство відносно неї».

Анкета 39

«Батько та інші родичі, які проживають з жінкою в спільній квартирі, намагаються її вижити і роблять для цього все можливе: здійснюють систематичне психологічне насильство, псують її особисті речі, залякують та погрожують. Одного разу сторона-агресор викликала поліцію, але працівники поліції відмовилися взяти заяву у постраждалої. Рідні мають підозру, що жінка має проблеми з психічним здоров'ям, і погрожують відправити її на лікування до спеціального закладу».

Анкета 56

«Звернення від жінки, яка страждає від систематичного фізичного та психологічного насильства з боку свого рідного батька впродовж багатьох років. За словами жінки, батько має алкогольну залежність і жінка підозрює, що й психічні розлади. До поліції жінка зверталася, але офіційних заяв не писала. Абонентка боїться будь-яких дій з боку батька. Батько особливо став агресивним по тому, як мати абонентки (дружина чоловіка) поїхала за кордон».

Анкета 50

«Дзвонила донька, яку переслідує психічно хвора матір. Вона ходить за нею на роботу, крадькома потрапила в дім. Що робити?»

6. Відсутність налагодженої системи захисту постраждалих осіб, які є особами з інвалідністю або з психічними вадами

Анкета 19

«Чоловік знущується з дружини та сина, які мають інвалідність».

Анкета 70

«Син вживає алкоголь. Постійно вчиняє насильство щодо своєї матері та лежачої бабусі».

Анкета 95

«Жінка має інвалідність, самотійно не пересувається, чоловік вчиняє над нею домашнє насильство, зверталась вже багато разів до різних структур, допомоги так і не отримала».

Анкета 120

«Чоловік познайомився з жінкою 38 років, яка має ДЦП. Бажає одружитися, однак батьки проти. Жінка скаржиться, що її мачуха її штурхає, ображає та перешкоджає в спілкуванні».

Анкета 126

«Звернення від абонентки, яка хоче допомогти жінці, котра страждає від насильства з боку свого колишнього чоловіка. Після розлучення подружжя продовжило спільне проживання в квартирі. Власницею квартири є жінка, яку чоловік виганяє та вимагає, щоб вона купила йому окрему квартиру, тоді він піде від неї. Жінка змушена проситися ночувати у сусідів та в інших людей, бо опиняється на вулиці. Вона не має сил і можливостей звертатися по допомогу, тому їй допомагає абонентка. Жінка має інвалідність. Поліція не реагує на звернення щодо ситуації домашнього насильства».

Анкета 130

«Звернення від 29-річної дівчини, яка страждає від фізичного та психологічного насильства з боку батьків. До поліції дівчина не зверталася. Вона проживає разом з батьками, не працює вже 3 роки, бо має проблеми з ментальним здоров'ям і це заважає їй знайти гідну роботу. Те, що дівчина не працює і живе за рахунок батьків, спричиняє постійні конфлікти між рідними. Ті вакансії, які дівчині пропонуються, їй не підходять. Дівчина навіть думала про виїзд за кордон, бо має потребу в накопиченні грошей для роботи з психотерапевтом (ця послуга в їхньому місті є платною)».

7. Вчинення випадків насильства в сім'ях внутрішньо переміщених осіб (ВПО)

Анкета 22

«Жінка має четверо дітей, після початку повномасштабного вторгнення вони переїхали до Львівської області. Чоловік втратив роботу, дохід зменшився. Жінка постійно з дітьми, чоловік психологічно тисне».

Анкета 42

«Абонентка – ВПО. Зараз проживає в Рівненській області. Зі слів жінки, її чоловік почав частіше вчиняти насильство. Адже вони зараз живуть не вдома і немає куди піти. Жінка каже, що саме це стає причиною того, що чоловік частіше почав вчиняти насильство».

Анкета 110

«Абонентка повідомила, що вони ВПО по тому, як залишили своє місто проживання. Брат почав вчиняти насильство частіше. Зі слів жінки, вони потребують допомоги з вирішення цієї ситуації, але ще нової заяви до поліції не писали».

Анкета 156

«Через війну родина переїхала до іншої області. Чоловік після переїзду змінився. Він втратив роботу і тепер звинувачує в усьому жінку. Постійні сварки, образи, а коли випиває, то навіть піднімає на дружину руку. Жінка не має куди піти, бо проживає в одній кімнаті разом з дітьми в квартирі, яку їм знайшли волонтери. Жінка соромиться звертатися по допомогу до волонтерів, бо «обпілася» через бездіяльність поліції. Вона викликала патруль, де сказали, що зробити нічого не можуть. Волонтери, на її думку, також не допоможуть».

Анкета 165

«Родина виїхала з Запорізької області і тепер не має роботи, сваряться часто».

8. Неналежна увага на випадки домашнього насильства щодо дітей

Анкета 14

«Дівчині 15 років, виховується батьком, який її б'є. Дівчина боїться звертатися до будь-яких служб».

Анкета 29

«Дівчина 14 років страждає від насильства з боку батька».

Анкета 88

«Звернення від жінки, яка хвилюється за свою 22-річну доньку. Донька вже два роки страждає від фізичного та психологічного насильства з боку свого чоловіка. Чоловік застосовує силу й до 2-річного сина з метою «виховання». Після останньої сварки дівчина забрала сина і поїхала до родичів, однак чоловік почав маніпулювати та залякувати, що забере у неї сина і позбавить батьківських прав. Після цього жінка збрала речі та повернулася до чоловіка. Жінка хвилюється за свою доньку та онука, які страждають».

Анкета 106

«Жінка проживає у власному будинку з дітьми та чоловіком, чоловік б'є її та їхніх дітей, поліція термінового заборонного припису жодного разу не виносила, дільничний проводив лише виховну бесіду».

Анкета 124

«Жінка є особою з інвалідністю. 4 роки тому чоловік її зґвалтував та в них народилася дитина. Зараз постійно знущається».

Анкета 123

«Жінка з інвалідністю, яку отримала через побиття онуком, зараз потребує допомоги через те, що онук повернувся з тюрми, де відбував покарання за ст. 126 -1 КК України».

Анкета 167

«Жінка страждає від психологічного та економічного насильства з боку чоловіка. Чоловік хоче розлучитися та виганяє жінку з сином з дому. Жінка хоче знати свої юридичні права щодо їхнього спільного майна».

9. Вплив війни на випадки домашнього насильства

Анкета 53

«Абонент питав щодо своєї родички та її повнолітніх дітей, які побиті проросійськи налаштованим батьком. Після побиття вони пішли з квартири, зателефонувати самі не можуть. Інформацію отримували через родича».

Анкета 86

«Жінка бажає евакуюватися з Білозірки. Її співмешканець її виганяє та знущається».

Анкета 127

«Звернення від жінки, яка страждає від психологічного тиску та погроз з боку цивільного чоловіка. Зараз жінка з дітьми виїхала за кордон, спілкується з чоловіком онлайн. Але навіть онлайн-спілкування щоразу переходить у сварки, звинувачення, словесні образи. Чоловік зараз служить у лавах ЗСУ. Коли жінка блокує чоловіка, він починає діставати її родичів та знайомих з їхнього кола спілкування. Жінка хоче, щоб чоловік поніс юридичну відповідальність за свої дії, свого майбутнього з чоловіком не планує».

Анкета 166

«Звернення від чоловіка, який повідомив, що його дружина постраждала від сексуального насильства та домагань з боку працівника медичної установи військової частини. Жінка уже написала чернетку заяви, але ще не відправила до відповідного структурного підрозділу. Чоловік обурений і бажає, щоб кривдник поніс повну відповідальність».

Анкета 77

«Цивільний чоловік вигнав на вулицю жінку з її власної квартири. З початком війни чоловік, який є військовослужбовцем, повідомив жінці, що вживатиме алкогольні напої доти, доки не закінчиться війна. Чоловік дійсно систематично вживає алкогольні напої і поводить себе агресивно. Жінка більше не хоче жити з цивільним чоловіком, але тепер боїться його, бо він озброєний».

Анкета 112

«Абонентка виїхала до Англії разом із дітьми в березні 2022, з чоловіком розлучена, дітей двоє, виїжджала без оформлення дозволу на дітей, зараз чоловік психологічно тисне на неї, що вона має повернутися в Україну, погрожує відібрати дітей, погрожує тим, що в неї будуть проблеми, коли війна завершиться».

Анкета 154

«Жінка проживає в квартирі колишнього чоловіка. Її квартира зруйнована касетними снарядами і зараз їй немає куди йти. Користуючись цим, чоловік чинить насильство щодо жінки. Нещодавно він приніс додому гранату, жінка викликала поліцію, вони вилучили гранату, але більше нічого не зробили. Жінка дуже налякана, бо зараз чоловік став агресивнішим і хоче, щоб приїхала його мати та допомогла йому виписати й вигнати жінку з квартири».

III. ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

1. Респондентки мають можливість звертатися на НГЛ з усіх регіонів України, зокрема з тимчасово окупованих територій та з-за кордону.
2. Більшість, 67% респонденток, дзвонили на НГЛ з міст; меншість, 7,5%, – із селищ міського типу.
3. Більшість звернень надійшло від жінок – 97%, поодинокі звернення були від чоловіків (3%), які зверталися в інтересах постраждалих жінок.
4. На НГЛ звертались як дорослі особи (31-40 років – 24,5%, понад 60 років – 22%, 41-50 років – 21%), так і діти, частка останніх склала 5%.
5. Найбільшу кількість респонденток склали пенсіонерки – 32%, особи з інвалідністю – 17%, особи, які втратили роботу, – 12%, ВПО – 11%, матері, які виховують дітей самостійно, – 10% та малозабезпечені родини, які перебувають за межею бідності, – 9%.
6. 88% респонденток зверталися через пережите домашнє насильство, 7% звернень стосувалися пережитого сексуального насильства різних видів, зокрема СНПК (один випадок).
7. Респондентки зазнавали різних форм насильства: психологічного насильства – 83,%, фізичного насильства – 54,5%, економічного насильства – 46%, сексуального насильства – 4%. Так само мали місце випадки насильства, котре в цілому не є характерними для України, – каліцтво жіночих геніталій та «злочини в ім'я, так званої, честі» (по одному випадку). Ці анкети були отримані в результаті самостійного заповнення електронної форми. На жаль, з наданої інформації нема можливості зробити ґрунтовніші висновки.
8. 75,5% респонденток страждали від домашнього насильства до повномасштабного вторгнення росії в Україну. 53% респонденток зазначили, що ситуація почала погіршуватися після початку повномасштабної війни.
9. 7% респонденток вказали, що вони страждали від іншого виду гендерно зумовленого насильства до повномасштабного вторгнення росії в Україну. 31% респонденток поінформували, що ситуація почала погіршуватися після початку повномасштабної війни.
10. Щодо потреб постраждалих осіб у допомозі з боку уповноважених суб'єктів, то найбільшою є потреба в правовій допомозі – 75,5% респонденток; психологічній – 67,5%; інформаційній – 47%; соціальній – 22%; гуманітарній – 16%; медичній – 9,5%; фінансовій – 9%; розміщенні в притулку – 9%; пошуку житла – 7,5%; допомозі дитині/іншим членам родини – 7,5%; влаштуванні на роботу – 5,5%.
11. 54% респонденток повідомили, що мали випадки, коли виникала потреба в зверненні по допомогу до будь-якого суб'єкта, але вони за якихось причин цього не зробили. Зокрема респондентки вказували на наступне: «Жінка страждає від домашнього насильства, але жодного разу не зверталася до жодного суб'єкта, не вбачає в цьому потреби та ефективності.[...]», «Є жінки, які розуміють, в якому середовищі перебувають самі та їхні діти, але не хочуть (бояться) щось змінити, бо думають, що вони слабкі, а насправді це не так».
12. Серед тих респонденток, які повідомили, що мали потребу в зверненні по допомогу, більшість сподівалися її від: поліції – 50%; від медичної установи – 15,5%; соціальних служб – 7%; суду – 6%; центру соціально-психологічної допомоги – 5%; гарячих ліній/телефонів довіри – 5%; БПД – 4%; служби в справах дітей – 4%; органів прокуратури – 3%; мобільної бригади – 3%; громадської організації – 3%; притулку для постраждалих – 1%.
13. 67,5% респонденток повідомили, що за місцем їхнього проживання/перебування

наявні служби, які можуть надати необхідні послуги; 25% респонденток відповіли, що не знають про такі служби; 3% респонденток зауважили, що таких служб за місцем їхнього проживання/ перебування немає.

- 14.** Служби, які за місцем проживання/ перебування респонденток можуть надати необхідні їм послуги, здебільшого працюють у офлайн-форматі. 78% респонденток мають можливість звернутися за отриманням необхідних послуг до відповідних служб (за місцем проживання/перебування) «очно». 9,5% респонденток повідомили, що не мають такої можливості; основними причинами, які цьому перешкоджають, респондентки визначили: служби розташовані далеко від мого місця проживання/перебування (4% респонденток), відсутні гроші, щоб доїхати до служб (3% респонденток), не можу знайти інформацію про місце розташування служб (2% респонденток). Деякі респондентки вказували, що не мають можливості звернутися через свій фізичний стан: «не можу пересуватися за станом здоров'я (анкета 51), «жінка не може самостійно пересуватися», «маю інвалідність, не можу нікуди вийти, майже не бачу». Деякі респондентки вказували на ознаки бездіяльності та стереотипного, упередженого ставлення: «Нема сенсу. Вони разом з дільничним психологічне, економічне, емоційне домашнє насильство кваліфікують як майнові непорозуміння і «не вбачають», «не розгледіли», не можуть вплинути, бо їм так сказали».
- 15.** 53,5% респонденток зазначили, що не зверталися з заявами до поліції з початку повномасштабної війни в Україні. 45% респонденток звертались до поліції за фактом насильства. Звернення до поліції стосувалися: виклику поліції за номером «102» (43%), подання письмової заяви у відділку (23%); контактування з дільничним офіцером поліції щодо вирішення ситуації (15%), отримання тимчасового заборонного припису (6%).
- 16.** 73,5% респонденток зазначили, що не зверталися до інших структур щодо факту насильства з початку повномасштабної війни в Україні, 25% респонденток – зверталися. Звернення були до наступних органів та служб: гарячих ліній/телефонів довіри (14%), БПД (7%), медичних установ (6%), суду (6%), громадських організацій (6%), соціальних служб (5%), органів прокуратури (3%), мобільних бригад (3%), служби в справах дітей (3%), центрів соціально-психологічної допомоги (2%), притулків для постраждалих (0,5%). 11% респонденток, які зверталися по допомогу, задоволені якістю отриманих послуг, 9,5% залишилися незадоволеними.
- 17.** Після звернення по допомогу ситуація з насильством: не змінилася, про що вказали 13,5% респонденток, погіршилася – 5%. Лише 3% зазначили, що ситуація поліпшилася.
- 18.** 47% респонденток повідомили, що допомога, яку пропонували за місцем проживання (перебування) була неефективною. Лише 22% респонденток вказали, що допомога була ефективною.
- 19.** 54% респонденток зазначили, що наявні послуги за місцем проживання/ перебування відповідають потребам постраждалих осіб, 27% висловили протилежну думку.
- 20.** 88% респонденток вказали, що вони мають потребу в подальших зверненнях до служб за місцем проживання/ перебування, 10% зазначили, що такої потреби не мають.
- 21.** 39% респонденток зазначили, що випадок насильства вплинув на дитину/ дітей.
- 22.** Респондентки зазначили, що члени їхніх родин потребують різної допомоги, зокрема: психологічної – 48%, правової – 24%, медичної – 8%, гуманітарної – 7,5%, соціальної – 6,5%, фінансової – 3,5%, розміщення в притулку – 2%, пошуку житла – 1,5%.
- 23.** Найбільш затребуваними на сьогодні видами допомоги, якої потребують респондентки, є наступні: правова – 79%, психологічна – 73%, інформаційна – 63%,

соціальна – 28%, гуманітарна – 15,5%, фінансова – 15,5%, медична – 15%, розміщення в притулку – 15%, пошук житла – 8,5%, влаштування на роботу – 8,5%.

- 24.** Серед проблемних питань, на які вказували респондентки, можна виокремити наступні:
- ▶ стереотипне ставлення до випадків насильства та неналежна їхня ідентифікація;
 - ▶ відсутність дієвої системи протидії домашньому насильству, що зумовлює повторення випадків домашнього насильства;
 - ▶ відсутність довіри у постраждалих осіб до системи запобігання та протидії домашньому насильству;
 - ▶ неналежна увага з боку поліції під час реагування на випадки домашнього насильства;
 - ▶ відсутність системи реагування на випадки домашнього насильства, коли кривдниками/кривдницями є особи, котрі мають психічні розлади;
 - ▶ відсутність налагодженої системи захисту постраждалих осіб з інвалідністю або психічними вадами;
 - ▶ вчинення випадків насильства у сім'ях ВПО;
 - ▶ неналежна увага до випадків домашнього насильства щодо дітей;
 - ▶ вплив війни на випадки домашнього насильства.

25. Аналізуючи коментарі респонденток та проблемні питання, яких вони стосуються, важливо відмітити наступне:

- 1) мали місце непоодинокі випадки відсутності належної ідентифікації форм домашнього насильства; те що законодавство кваліфікує як домашнє насильство, уповноважені суб'єкти кваліфікують як конфлікти в родині, майнові непорозуміння тощо;
- 2) існують випадки стереотипного

ставлення до ролі жінки та чоловіка в родині, наприклад: якщо подружжя вінчане, це є перепорою для розірвання шлюбу, жінка має терпіти та залишатись у шлюбі;

- 3) деякі постраждалі жінки зазначали, що мали досвід звернення до поліції, надалі справа розглядалась у суді, однак суд присуджував адміністративне стягнення у вигляді штрафу, що є неефективним, адже випадки насильства повторювались, а постраждалі особи зневірювались у тому, що зможуть отримати захист, якщо знову заявлять про випадок насильства; це призводить до того, що потерпілі особи страждають роками від насильницьких дій кривдника, одна респондентка повідомила, що вона написала 30 заяв до поліції і були застосовані тільки штрафи, що не дало жодного результату;
- 4) деякі респондентки повідомляли, що поліція виносила терміновий заборонний припис, однак у випадках, якщо кривдники його порушували, вони не несли жодної відповідальності за це; одна респондентка повідомила, що терміновий заборонний припис виносили 16 разів; так само мали місце випадки, коли по закінченні дії термінового заборонного припису кривдники поверталися до насильницької поведінки, що свідчить про те, що винесення самого термінового заборонного припису замало, потрібен комплексний підхід;
- 5) мали місце випадки, коли кривдники постійно втікали до прибуття поліції, що фактично призводило до неможливості притягнути їх до відповідальності;
- 6) в інших випадках винесення адміністративного протоколу кривднику призводило до того, що він ставав ще агресивнішим; одна постраждала повідомила, що після повернення сина з місць несвободи, де він перебував за вчинення насильства, син повернувся

до насильницької поведінки;
фактично притягнення кривдника до відповідальності не достатньо для зміни його поведінки;

- 7) деякі респондентки виказували щире недовіру до системи протидії домашньому насильству, зазначали, що нема сенсу кудись звертатись, оскільки не вірять у позитивний для себе результат;
- 8) непоодинокими були повідомлення від респонденток, які інформували, що при виклику поліції щодо випадку насильства зіштовхувались із погрозами з боку поліції скласти на них адміністративний протокол про хибний виклик, що це буде зроблено, якщо постраждала особа ще раз подзвонить до поліції; так само мали місце випадки блокування номерів постраждалих осіб дільничними поліцейськими, ігнорування звернень, коли постраждалі особи дзвонили з наміром попросити про допомогу; в таких випадках недовіра до системи протидії домашньому насильству у постраждалих осіб лише збільшувалася;
- 9) у цілому дуже багато респонденток повідомили про неналежне реагування поліції на випадки насильства, що виявилось одним із значних бар'єрів для протидії домашньому насильству;
- 10) непоодинокими випадками були повідомлення про те, що кривдниками є особи, які мають психологічні розлади;
- 11) так само респондентки вказували, що постраждалі особи з інвалідністю фактично не мають можливості отримати захист; через стан фізичного здоров'я захистити себе самостійно особи не спроможні, також відсутня ефективна система захисту осіб з інвалідністю на місцях;
- 12) мали місце випадки насильства в сім'ях ВПО та щодо дітей; фактично через певну вразливість особи не

звертаються до уповноважених органів та терплять домашнє насильство;

- 13) так само війна вплинула на збільшення випадків насильства: постраждалі особи зазнають насильства через дії чоловіків, які є військовослужбовцями, або через воєнні дії постраждалі особи втратили житло та змушені проживати з кривдниками;
- 14) мали місце випадки нереагування на домашнє насильство з боку чоловіків, які перебувають в ЗСУ: в одному випадку, зі слів постраждалої жінки, правоохоронні органи присоромили її за те, що вона заявила до поліції на особу, яка боронить країну від ворога; в іншій справі навіть коли поліція зафіксувала, що військовий погрожував зброєю жінці, вони жодним чином не відреагували на це.

IV. ЗАГАЛЬНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

ЗМІНИ ДО ЗАКОНОДАВСТВА

1. Внести зміни до законодавства, що дозволили б складання протоколу про адміністративне правопорушення за ст. 173-2 КУпАП за відсутності кривдника у випадках, коли кривдник вчинив домашнє насильство, але свідомо залишив місце вчинення правопорушення до приїзду працівників поліції.
2. Розробити та затвердити спеціальний наказ щодо здійснення контролю поліцейськими за виконанням кривдниками спеціальних заходів протидії домашньому насильству протягом строку їх дії, зокрема термінового заборонного припису. Норми спеціального наказу обов'язково мають враховувати розробку плану безпеки для постраждалої особи та здійснення поліцейськими дій на захист постраждалої особи.
3. Внести зміни до ст. 173-2 КУпАП в частині виключення адміністративного стягнення у вигляді штрафу, що є неможливим на практиці.
4. Внести зміни до законодавства, які б передбачали обов'язкове інформування постраждалої особи про звільнення кривдника з місць несвободи, а також передбачити механізм підтримки та захисту постраждалої особи в таких ситуаціях.

МІНІСТЕРСТВУ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ

1. Розробити разом з іншими уповноваженими суб'єктами Державну програму щодо запобігання та протидії домашньому насильству в умовах війни, що включатиме заходи щодо: запобігання домашньому насильству, ефективному реагуванню на факти домашнього насильства, надання допомоги та захисту постраждалим особам, забезпечення відшкодування шкоди, завданої домашнім насильством, належного розслідування

фактів домашнього насильства, притягнення кривдників до передбаченої законом відповідальності та зміни їхньої поведінки, враховуючи ті ризики та бар'єри, з якими постраждалі особи стикнулися та стикаються через війну.

ОРГАНАМ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

1. Здійснювати ефективну інформаційну політику, що включатиме роз'яснення серед населення громади (особливо сільської місцевості та в невеликих містах): що таке домашнє насильство, як ідентифікувати різні форми домашнього насильства, які права має постраждала особа, хто їх забезпечує, де вона може отримати послуги, якою є шкода стереотипного ставлення до ролі жінки та чоловіка, що таке відповідальне батьківство, захист прав постраждалих дітей тощо. Інформаційна політика має бути орієнтована на широке коло осіб різних вікових категорій, зокрема дітей.
2. Забезпечити ефективний механізм взаємодії між уповноваженими суб'єктами на місцях, який дасть можливість постраждалій особі отримати комплекс необхідної допомоги: правової, психологічної, соціальної, гуманітарної, фінансової, медичної, розміщення в притулку, забезпечення житлом, допомоги у влаштуванні на роботу тощо.
3. Забезпечити механізм належної уваги до вразливих категорій населення: сімей ВПО, осіб з інвалідністю, людей похилого віку, дітей. Уповноважені суб'єкти мають систематично спілкуватися з зазначеними особами, проводити інформаційну та роз'яснювальну роботу з метою належного інформування та виявлення наявних випадків насильства.
4. Передбачити та забезпечити механізм належного інформування постраждалих осіб про право на безоплатну правову допомогу з метою збільшення звернень

постраждалих осіб до центрів БПД та отримання кваліфікованої юридичної допомоги. Це сприятиме доступу постраждалих осіб до правосуддя.

5. Передбачити різні можливості для жінок та дівчат, що сприятимуть зміцненню їхньої економічної незалежності: курси підвищення кваліфікації, додаткові навчання тощо.
6. Передбачити та забезпечити механізм надання допомоги та підтримки дітям, які безпосередньо зазнають насильства та/або стають його свідками. В обов'язковому порядку випадок насильства щодо дитини має бути належним чином задокументований та розслідуваний. Реагування на випадки насильства щодо дітей не має зупинятися, навіть якщо законні представники дитини або відповідальні за неї треті особи не здійснюють активних дій на захист дитини. В таких випадках має бути посилена увага з боку служб у справах дітей та органу опіки та піклування.
7. Покращувати співпрацю між органами місцевого самоврядування, відповідальними органами/службами та громадянським суспільством. Такий підхід сприятиме поліпшенню надання послуг та підтримки постраждалих осіб в умовах війни.
8. Забезпечити можливість проходження кривдниками програм для кривдників у своїх громадах.

НАЦІОНАЛЬНІЙ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

1. Проводити систематичні навчання серед особового складу поліцейських щодо питань запобігання та протидії випадкам домашнього насильства та сексуального насильства щодо жінок. Зокрема такі навчання мають включати наступні фокуси: що означає «належна увага до факту домашнього насильства» та «недискримінаційне ставлення до постраждалої особи».
2. Здійснювати своєчасний та ефективний контроль за винесеними терміновими

заборонними приписами кривдникам.

3. Включити до практичної діяльності поліцейських, які здійснюють реагування на факти насильства, складання поліцейськими плану безпеки для постраждалої особи з роз'ясненням чіткого алгоритму постраждалій особі її дій у випадку ескалації насильства.
4. Включити до практичної діяльності поліцейських, які здійснюють реагування на факти насильства, надання постраждалій особі інформації про її права та послуги, якими вона може скористатись у громаді. Інформування має включати надання конкретних адрес та телефонів інших органів та служб. У обов'язковому випадку роз'яснювати право на безоплатну вторинну правову допомогу з обов'язковим інформуванням про адресу та телефони найближчого центру безоплатної правової допомоги.

ЦЕНТРАМ БЕЗОПЛАТНОЇ ПРАВОВОЇ ДОПОМОГИ

1. Здійснювати широку інформаційну політику на місцях із залученням уповноважених суб'єктів з метою підвищення рівня інформування постраждалих осіб про можливість отримання ними безоплатної вторинної правової допомоги. Кількість клієнтів безоплатної правової допомоги, які є постраждалими від домашнього насильства, насильства за ознакою статі, сексуального насильства, зокрема пов'язаного з конфліктом, дітей, які потребують захисту, має збільшитися, а система має стати спроможною надати кваліфіковану юридичну допомогу всім, хто цього потребує.
2. Систематично здійснювати підвищення кваліфікації адвокатів системи безоплатної правової допомоги з метою надання ними кваліфікованої юридичної допомоги при здійсненні представництва інтересів осіб, постраждалих від домашнього насильства, насильства за ознакою статі, сексуального насильства, зокрема пов'язаного з конфліктом, захисту прав дітей.

1. При прийнятті рішення про притягнення кривдника до адміністративної відповідальності за ст. 173-2 КУпАП розглядати можливість застосування іншого адміністративного стягнення, ніж накладання штрафу, який є недієвим.
2. При притягненні кривдника до відповідальності за вчинення домашнього насильства в обов'язковому порядку приймати рішення про направлення кривдника на проходження програми для кривдника.

